

درس بیست و یکم

«کشور گشایان بی رحم»

آموختنی‌ها

۱ چگونگی تشکیل حکومت مغولان

۲ چگونگی حمله‌ی هلاکو و تیمور به ایران

سرزمین مغولستان، در شرق ایران و شمال چین، با آب و هوای سرد و خشک وجود داشت، قبایل مغول که بیابانگرد بودند در آن سرزمین با کمبود غذا روبه‌رو بودند و زندگی خود را بیش‌تر از راه غارت کاروان‌ها یا هجوم به سرزمین‌های دیگر می‌گذراندند. در زمان سلطان محمد خوارزمشاه، چنگیز خان فردی بی‌رحم و خشن، حاکم مغولستان بود. او بعد از حمله به چین و غارت اموال مردم و کشتن ساکنان شهرها چند نفر بازرگان را برای تجارت به ایران فرستاد.

پس از رسیدن بازرگانان به شهر اُترارِ غایرخان، حاکم آن شهر، آن‌ها را دستگیر کرد و به سلطان محمد خوارزمشاه خبر داد که این افراد برای جاسوسی آمده‌اند و بهتر است کشته شوند. سلطان محمد نیز سخنان حاکم را پذیرفت و سپس حاکم شهر، بازرگانان را کشت و اموال آن‌ها را تصاحب کرد. چنگیز خان بعد از مطلع شدن از سلطان محمد خواست که غایرخان را به او تحویل دهد، ولی سلطان محمد از این کار خودداری کرد. چنگیز خان هم به این بهانه، به ایران حمله کرد.

حمله‌ی مغول‌ها به ایران چه تأثیری بر زندگی مردم داشت؟

وقتی مغول‌ها به ایران حمله کردند حکومت ضعیف بود و سلطان محمد خوارزمشاه به جای مقاومت فرار کرد و در نتیجه مغول‌ها وارد ایران شدند. آن‌ها به هر شهری که می‌رسیدند، مردم آن‌جا را با بی‌رحمی به قتل رسانده و اموال آنان را غارت می‌کردند.

سلطان جلال‌الدین خوارزمشاه که پسر سلطان محمد بود، در مقابل مغول‌ها ایستادگی کرد. او با وجود شکست مغول‌ها سرانجام از چنگیز خان شکست خورد.

مغول‌ها با وحشیانه‌ترین و زیان‌بارترین حمله در تاریخ ایران، بسیاری از کتابخانه‌ها را سوزاندند و آثار هنری را از بین بردند.

پس از مرگ چنگیز، فرزندان او تصمیم گرفتند بار دیگر به ایران حمله کنند.

به دلیل نپذیرفتن حکومت مغول توسط ایرانیان در بعضی از شهرها و روستاهای ایران، قیام‌هایی بر ضد حاکمان مغول صورت گرفت.

حمله‌ی هلاکو به ایران

هلاکو خان نوه‌ی چنگیز خان بعد از چهل سال با سپاهی بزرگ به ایران حمله کرد و به بغداد لشکر کشید و با قتل آخرین خلیفه‌ی عباسی، حکومت عباسیان را برانداخت. هلاکو پس از فتح ایران، مراغه را پایتخت خود قرار داد و حکومت «ایلخانان» را تأسیس کرد.

حمله‌ی تیمور به ایران

حدود ۱۶۰ سال پس از حمله‌ی چنگیز، تیمور توانست به تدریج بر ماوراءالنهر حاکم شود. او که فرماندهی بی‌رحم بود ادعا می‌کرد که از بستگان چنگیز است. تیمور با سپاهیان‌ش بعد از چندین بار حمله به ایران سراسر ایران و کشورهای اطراف را ویران کردند.

۱ موارد مرتبط را به یکدیگر وصل کنید.

هلاکوخان		هلاکوخان این حکومت را تأسیس کرد.	
تیمور		در زمان حکومت این پادشاه، چنگیزخان حاکم مغولستان شد.	
ایلخانان		حکومت‌های محلی ایران در پی حمله‌ی این فرد به ایران از بین رفتند.	
سلطان محمد			

۲ درستی و نادرستی هر عبارت را مشخص کنید.

- الف: مغول‌ها بسیاری از کتابخانه‌ها را سوزاندند و آثار هنری را از بین بردند.
- ب: در زمان غزنویان سرزمینی به نام مغولستان در شرق ایران و شمال چین وجود داشت.
- پ: پس از مرگ چنگیزخان، فرزندان او تصمیم گرفتند ایران را آباد کنند.
- ۳ جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.

الف: پس از سال از حمله‌ی چنگیز، هلاکوخان به ایران حمله کرد.

ب: حاکم شهر، غایرخان نام داشت.

پ: هلاکوخان پس از فتح ایران را پایتخت خود قرار داد.

۴ تیمور که بود و چه کرد؟

.....

.....

۵ حمله‌ی مغول به ایران چه تأثیری بر زندگی مردم داشت؟

.....

.....

۶ حکومت ایلخانان چگونه تأسیس شد؟

.....

.....

۱۰۵

کشور گشایان بی رحم ➔ درس بیست و یکم

۷ چرا چنگیز خان به ایران حمله کرد؟

.....

.....

